

Yhteisöllinen Hyvinvoiva oppimisympäristö

Opiskelun ohjaus ja tuki

Opiskelijoiden osallisuus

Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö

Fyysinen oppimisympäristö

Opiskelijoiden terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn edistäminen

Opiskelijan lähipiirin kanssa tehtävä yhteistyö

Monialainen yhteistyö

Yhteisöllinen Hyvinvoiva oppimisympäristö

1. Johdanto

2. Opiskelun ohjaus ja tuki

3. Opiskelijoiden osallisuus

4. Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö

5. Fyysinen oppimisympäristö

6. Opiskelijoiden terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn edistäminen

7. Opiskelijan lähipiirin kanssa tehtävä yhteistyö

8. Monialainen yhteistyö

9. Osallistavan työskentelyn askeleet ja menetelmäkuvaukset

Johdanto

Yhteisöllinen oppimisympäristö - Uudistuva oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

Kädessäsi on Yhteisöllisen Hyvinvoivan oppimisympäristön toimintamalli. Se on Validia Ammattiopiston kuvaus monialaisesta ja moniammatillisesti toteutettavasta yhteisöllisestä toimintatavasta. Tarkoituksena on ollut vastata 1.8.2014 voimaan tulevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain asettamiin vaatimuksiin. Toimintamallin työstäminen on osa Saku ry:n hallinnoimaa Arjen arkki -hanketta.

Toimintamalliin on kuvattu yhteisöllisen hyvinvoivan oppimisympäristön seitsemän eri tavoitealuetta, kukin omalla värillään. Jokaisen tavoitealueen yhteydessä on kerrottu tavoitteet ja toimintatavat sekä viittaukset lisämateriaaleihin ja ohjeistuksiin. Julkaisuun on otettu mukaan kehittämistyön yhteydessä luodut lisämateriaalit. Toimintamalli löytyy sähköisenä osoitteesta www.arjenarkki.fi ja www.validia-ammattiopisto.fi. Julkaisun loppuosassa on kuvattu kehittämistyön prosessi, joka on toteutettu monialaisesti, yhteisöllisesti ja osallistavasti.

Yhteisöllinen toimintatapa ja opiskeluhoolto

Toimintamallin keskiössä on opiskelija ja hänen oppimisensa, elämänsä sekä kasvuympäristönsä vahvistaminen. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki oppilaitoksen toimijat. Se on toimintakulttuuria, jolla edistetään opiskelijoiden tasa-arvoista osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Eri toimijoiden välinen yhteistyö on keskeisessä roolissa. Opiskeluhoollon työntekijöiden osallistuminen opiskeluryhmiin ja vastuuopettajan/ryhmänohjaajan tunneille jalkauttavat yhteisöllisen opiskeluhoollon tukea myös ryhmätasolle. Vanhempien ja sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö mahdollistaa opiskelijalle laajan tukiverkoston. Verkostotyöskentely tukee opiskelijan oppimista sekä edistää hyvinvointia ja toimintakykyä. Yhteisöllisessä toimintatavassa korostuu hyvän ja luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luominen opiskelijoiden kanssa.

Opiskelijan ohjaaminen yksilönä ja ryhmässä

Yhteisöllisen oppimisympäristön toimintamalliin on laadittu kuvaukset opiskelijan yksilöllisen ohjaamisen sekä ryhmän ohjaamisen periaatteista. Ohjaamisen ja luottamuksen rakentumisen lähtökohtana ovat opiskelijaan tutustuminen ja hänen elämänsä kokonaisuuden kartoittaminen. Nuoren elämäntilanteen kokonaisvaltainen huomioiminen, vahvuuksien korostaminen ja vastuuttaminen kasvattavat nuoren itsearvostusta ja opiskelun hallintaa. Tämä ennaltaehkäisee keskeyttämistä ja opiskelun pitkittymistä.

Ryhmän ja ryhmäytymisen prosessin systemaattinen ohjaaminen on keskeinen lähtökohta oppimisympäristön hyvinvointiin tähtäävässä toiminnassa. Ryhmäytymisen tukeminen edistää opiskelijoiden oppimistaitoja ja keskinäisiä vuorovaikutustaitoja. Ryhmän toiminnan ohjaaminen on tärkeää läpi koko opiskeluajan. Ryhmänohjaajien keskinäinen vertaistuki tukee opettajan omaa jaksamista ja voimaantumista. Oppimisprosessin loppuvaiheessa painottuu yhteistyö opiskelijan tulevaisuutta rakentavien työntekijöiden ja yhteistyötahojen kanssa.

Antoisia lukuhetkiä ja ideoita omaan työhösi!

8.5.2014 Rita Hintsala, projektipäällikkö

Opiskelun ohjaus ja tuki

Miten toimitaan?

Lisä- materiaali

Mitä tavoitellaan?

Opiskelija kohdataan yksilönä ja oman elämänsä päähenkilönä

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan opiskeluprosessin eri vaiheissa

Opiskeluhuollon yhdyshenkilö, opettaja ja asumisen tukihenkilö tekevät yhteistyötä haastattelu- ja valintatilanteessa. He selvittävät opiskelijan ja opiskelijoiden hyvinvointipalvelujen tiimin kanssa opintojen alun varmistamiseen liittyvät tuen järjestelyt

Opettaja selvittää ja huomioi opiskelijan oppimistyylin ja opiskeluvalmiudet

Opettaja, ohjaaja, opinto-ohjaaja, huoltaja, opiskeluhuollon yhdyshenkilö ja asumisen tukihenkilö suunnittelevat opiskelijan kanssa yksilöllisen opintopolun ja siihen liittyvän tuen järjestelyt sekä informoivat niistä muille työntekijöille

Opettaja, ohjaaja, opiskeluhuollon yhdyshenkilö ja asumisen tukihenkilö tutustuvat opiskelijaan yksilönä ja rakentavat vuorovaikutusta ja luottamusta sekä kartoittavat hänen elämäntilanteensa ja verkostonsa kokonaisvaltaisesti

Opiskelijavalinta ohjeistus

Terveystarkastus

Hojks-toimintamalli

Moniammatillisen tuen ja ohjauksen toimintamalli opintojen eri vaiheissa:

- ennen opintojen alkua
- opintojen alkaessa
- opintojen aikana
- opintojen päättyessä

Opiskelijan yksilöllisen ohjaamisen periaatteet

Monialaisesti toteutettu opintojen orientaatiojakso (perjantai - lukujärjestysmalli)

Lisä- materiaali

Miten toimitaan?

Mitä tavoitellaan?

Opiskelijan yksilöllinen oppiminen on toiminnan lähtökohtana

Toiminnan tavoitteena on opiskelijan tulevaisuus, itsenäinen elämä ja työllistyminen

Opettaja, ohjaaja ja opiskeluhuollon yhdyshenkilö seuraavat yhdessä työpaikka-ohjaajien kanssa opiskelijan opintojen etenemistä, antavat palautetta ja tarkistavat yhdessä opiskelijan kanssa välitavoitteita sekä kannustavat uusiin tavoitteisiin.

Opintojen viimeisenä vuotena mukana yhteistyössä on uraohjaaja suunnittelemassa yhdessä opiskelijan ja verkoston kanssa työllistymisen mahdollisuuksia ja siihen tarvittavia tukitoimia sekä nivelvaihetiedonsiirtoa

Oppimisen tukeminen:
Opinto-ohjaus
Tsemppipaja

Oppimisvaikeuksien kartoitus
Eritysisopettajan konsultointi
Lukiopetus
Matematiikan tuki
ADHD-ohjaus

Arjentaidot ja elämänhallinta
Ergonomia ja apuvälineet
Hyvinvointiryhmät
Voimavarojen tuki
Henkilökohtainen avustaminen

Uraohjauspalvelut

Opiskelijoiden osallisuus

Miten toimitaan?

Mitä tavoitellaan?

Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa omien opintojensa valintoihin ja suunnitteluun

Opiskelijalla on mahdollisuus toteuttaa itseään ja saada onnistumisen kokemuksia

Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa oppilaitoksen asioihin

Opiskelijaa kannustetaan vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin ja osallistumaan kansalais-toimintaan

Opiskelija suunnittelee opettajan, ohjaajan, opinto-ohjaajan ja opiskeluhuollon yhdyshenkilön kanssa itselleen yksilöllisen opintopolun

Opiskelijat osallistuvat yhteisten tilojen toiminnan ja viihtyisyyden suunnitteluun sekä erilaisten teematapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteisöpedagogi on mukana tässä toiminnassa ja tukee samalla opiskelijan hyvinvointia edistävää toimintaa

Opiskelijat valitsevat keskuudestaan edustajat oppilaskuntaan, jonka tarkoituksena on oppilaitoksen yhteisiin asioihin vaikuttaminen

Opiskelijat kutsutaan mukaan tutortoimintaan, jonka tarkoituksena on toimia opiskelijoiden keskinäisenä yhteisöllisenä vertaistukitoimintana yli opintoalojen ja opiskeluryhmien

Opiskelija osallistuu ammatillisten opintojen yhteydessä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen erilaisten kampanjoiden ja projektitöiden avulla

Lisä-materiaali

Oppilaskunta-toiminnan ohjeistus

Tutor -toiminnan ohjeistus

Miten toimitaan?

Lisä- materiaali

Mitä tavoitellaan?

Opiskelijan vapaa-ajan harrastetoiminta on monipuolista ja tukee oppimista, elämänhallintaa, hyvinvointia ja terveyttä

Opiskelijalla on mahdollisuus ohjattuun, turvalliseen, terveyttä edistävään ja viihtyisään asumiseen

Opiskelijat tutustuvat opintojen yhteydessä erilaisiin harrastus- ja vapaa-ajan vieton mahdollisuuksiin

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajien ja asuntolan ohjaajien kanssa erilaista harrastus- ja viriketoimintaa, johon kaikki opiskelijat kutsutaan mukaan

Opiskelija saa tukea asuntolan ohjaajilta itsenäistymisen kasvuun ja toimintakyvyn kehittymiseen

Vapaa-aika -info

Asuntolan
järjestyssäännöt

Palvelusitoumus
asuntolassa

Asukasiltatoiminta

Omis
(omahetki, asumisen
tukihenkilön
jakamaton hetki
opiskelijan kanssa)

Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö

Mitä tavoitellaan?

Opiskeluyhteisö tukee opiskelijan itsearvostuksen minäkuvan kehittymistä

Opiskelijaryhmän ryhmäytymisen prosessia ohjataan systemaattisesti koko opintojen ajan

Ryhmäytyminen antaa opiskelijalle mahdollisuuden kuulua sosiaalisuuteen yhteisöön ja harjoitella siihen liittyviä taitoja esim. vuorovaikutus- taidot

Miten toimitaan?

Opettaja, ohjaaja ja opiskeluhuollon yhdyshenkilö ohjaavat ja vahvistavat oppimistaitojen, sosiaalisten taitojen, elämänhallinnan ja itsetuntemuksen kasvua ja opiskelijan omia vahvuuksia

Opettaja, ohjaaja, opiskeluhuollon yhdyshenkilö ja opiskelijoiden hyvinvointipalvelujen edustaja panostavat opiskelijaryhmän keskinäiseen vuorovaikutukseen ja ryhmäytymiseen järjestämällä mm. retkiä, leirejä ja vierailuja

Opiskelija osallistuu ryhmän toiminnan ja pelisääntöjen suunnitteluun sekä ryhmähengen rakentamiseen

Opettaja käyttää erilaisia aktivoivia, osallistavia ja yhteistoiminnallisia opetus- ja ohjausmenetelmiä

Lisä- materiaali

Orientaatiojakso opintojen alussa

Opiskelijan ja ryhmän ohjaamisen periaatteet opetustilanteissa

Jalkautuvan työparin työskentely -malli

Opiskeluhuollon yhdyshenkilön konsultatiivinen tuki

Invalidiliiton hyvän kuntoutumiskäytännön periaatteet

Mitä
tavoitellaan?

Ystävyyssuhteiden
syntymistä ja
vahvistumista
edistetään

Kaikki
osallistuvat
kiusaamista
ehkäisevään
työhön
aktiivisesti

Kiusaamiseen
puututaan
välittömästi

Miten toimitaan?

Opiskelijoiden hyvinvointi-
palvelujen edustaja järjestää
yhdessä kaupungin koulupsyko-
login kanssa voimavara- ja
mielialakouluryhmiä
opiskelijoiden tueksi

Koko oppilaitoksen henkilökunta
on mukana kiusaamisen ennalta-
ehkäisemisessä ja puuttuvat
kiusaamiseen välittömästi

Lisä-
materiaali

Ystävänpäiväviikon
ystävyysskampanja

Yhteistyömalli
mielenterveydellistä
tukea tarvitsevien
opiskelijoiden opintojen
etenemisen tueksi

Toimintamalli
kiusaamisen ja
häirinnän
ehkäisemiseksi

Fyysinen oppimisympäristö

Mitä tavoitellaan?

Oppimis-
ympäristö mahdollistaa
ammatillisen
oppimisen,
kasvun ja
vuorovaikutuksen

Oppimis-
ympäristö on
viihtyisä ja
toiminnallinen

Oppimis-
ympäristö on
turvallinen ja
esteetön

Henkilöstöllä on
koulutus
ensiapuun sekä
häätä- ja
kriisitilanteissa
toimimiseen

Miten toimitaan?

Opiskelijat ovat mukana
viihtyisyyden ja
toiminnallisuuden lisäämisessä

Opettaja ja ohjaaja varmistavat,
että opiskelijoilla on
mahdollisuus opiskella
turvallisessa ilmapiirissä sekä
oppilaitoksessa että
työssäoppimispaikalla

Oppilaitoksen turvallisuus-
työryhmä vastaa turvallisuudesta
ja organisoii turvallisuuteen
liittyvää toimintaa, mm.
poistumis- ja pelastus-
harjoituksia

Opiskelijoiden ja työntekijöiden
ensiapuvalmiuksia ylläpidetään
yhteistyössä koko henkilökunnan
sekä pelastuslaitoksen ja poliisin
kanssa

Lisä- materiaali

Järjestyssäännöt

Työturvallisuus

Opiskeluterveyden-
huollon suorittama
oppimisympäristön
terveellisyyden ja
turvallisuuden arviointi

Ensiapu toimintaohjeet

Pelastussuunnitelma

Kriisisuunnitelma

Mitä
tavoitellaan?

Oppimis-
ympäristö on
pääteetön ja
savuton.

Tavoitteena on
pääteiden käytön
ennaltaehkäisy,
siihen
puuttuminen ja
hoitoonohjaus

Miten toimitaan?

Koko työyhteisö osallistuu
ennaltaehkäisevään
pähdetyöhön.

Ennaltaehkäisevää työtä tehdään
mm. sosiaalisen vahvistamisen,
itsetunnon ja arvomaailman
vahvistamisen avulla sekä
opetukseen sisältyvän
ohjauksen, neuvonnan,
hyvinvointiryhmien ja
tempauksien avulla

Lisä-
materiaali

Päihdetoimintamalli

Opiskelijoiden terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn edistäminen

Miten toimitaan?

Mitä tavoitellaan?

Opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut tukevat ja vahvistavat opiskelijan opintojen ja työllistymisen edellyttämien voimavarojen ja taitojen kehittymistä

Opiskeluhuollon toiminnassa painottuu ennaltaehkäisevä työ

Opiskelija saa tarvitsemaansa tukea varhaisessa vaiheessa

Opiskelijoille kerrotaan saatavilla olevista opiskeluhuollon palveluista

Opettaja ja ohjaaja havainnoivat ja puuttuvat ajoissa opiskelukykyyhyn liittyviin huolenaiheisiin yhdessä opiskeluhuollon yhdyshenkilön kanssa ja tekevät tarvittaessa yhteistyötä opiskelijoiden hyvinvointipalvelujen verkoston kanssa

Opiskeluhuolto tukee opiskelijan kasvua ja kehitystä opettajan rinnalla

Opiskelija saa tarvitessaan opiskeluhuollon yhdyshenkilön kannattelevaa tukea

Opiskeluhuollon yhdyshenkilöllä on päivittäinen vastaanottoaika opiskelijoita ja työntekijöitä varten

Opiskeluhuollon palvelut ovat helposti saatavilla

Lisä- materiaali

Terveystarkastus

Opiskeluhuollon palvelut

Kouluterveystutkimus

No problem
- kahvilatoiminta

Hyvinvointi virtaa
-viikko

Huolen puheeksiotto
toimintamalli

Miten toimitaan?

Mitä tavoitellaan?

Työkyvyn, hyvinvoinnin ja terveyden opiskelu on integroituneena ammatillisiin opintoihin

Opiskelija-ruokailussa huomioidaan terveydellinen näkökulma, ravitsemuksellinen laatu ja ruokailuhetken viihtyisyys

Opiskelija osallistuu eri ammatillisten opintojen yhteydessä oman hyvinvoinnin, työkyvyn, ergonomian ja liikunnallisuuden edistämiseen

Hyvinvointipalveluiden työntekijä on mukana opettajan rinnalla työ- ja toimintakyvyn selvittelyssä ja tuen suunnittelussa sekä mm. terveys-, päihde- ja hygieniakasvatuksessa, toiminnanohjauksessa ja kannatuskeskusteluissa

Opiskelijahyvinvointityöryhmä kehittää, seuraa ja arvioi opiskelijahyvinvoinnin kokonaisuutta oppilaitoksessa ja eri osaamisaloilla

Opiskelijaruokailun henkilökunta järjestää salaatti- ja ruokalinjaston houkuttelevaksi ja laittaa tarjolle terveellisiä aamu- ja välipalavaihtoehtoja

Lisä-materiaali

Työkykypassi

Ruokapalvelut

Ammattiopiston ruokablogi

Opiskelijan lähipiirin kanssa tehtävä yhteistyö

Miten toimitaan?

Mitä tavoitellaan?

Nivelvaihe-
yhteistyö tukee
opiskelijan eheän
ja yhtenäisen
opintopolun
rakentumista

Opiskelijalla sekä
hänen
huoltajillaan on
mahdollisuus
osallistua
opiskelun
suunnitteluun,
valintoihin ja
seurantaan

Opintoihin liittyvien
nivelvaiheiden ja siirtymien
tiedonsiirtoa tehdään
moniammatillisena yhteistyönä

Opettaja, ohjaaja,
opiskeluhuollon yhteyshenkilö ja
asumisen tukihenkilö tekevät
aktiivisesti opiskelijan opintojen
tukemiseen liittyvää yhteistyötä
opiskelijan ja huoltajien kanssa
ja edistävät arjen hyvinvointia
jatkuvalle havainnoinnille,
kannustamisella ja huolen
puheeksiottamisella

Opiskelija ja huoltaja osallistuvat
opintojen suunnitteluun ja
henkilökohtaisen opetuksen
järjestämistä koskevan
suunnitelman laatimiseen ja
seurantaan. Vastuuopettaja
toteuttaa ja seuraa suunnitelmaa
yhteistyössä ohjaajan ja muiden
opettajien kanssa.

Lisä- materiaali

Lähipiiri opiskelijan
tukiryhmänä

Huoltajapuhelu
(asumisen tukihenkilön
yhteydenotto)

Hops-suunnittelun
käytänteet

HOJKS-suunnittelun
käytänteet

Mitä
tavoitellaan?

Miten toimitaan?

Opiskelijan
lähtö-
verkon
toimijoiden
yhteistyö ja
tiedonkulku on
sujuvaa ja
joustavaa

Huoltaja kutsutaan mukaan
suunnittelemaan ja sopimaan
yhteisistä kasvatuksellisista
periaatteista

Opettaja, ohjaaja ja opiskelu-
huollon yhteyshenkilö järjestävät
opiskelijoiden kanssa kotiväen
illan, jossa opiskelijat esittelevät
opintojaan ja henkilökunta
esittelee oppilaitoksen toimintaa
ja palveluja

Opinto-ohjaajat ja uraohjaajat
ja hyvinvointipalvelujen
työntekijät järjestävät etuusillan,
jossa he esittelevät opinto- ja
uraohjauksen palveluja
opiskelijoiden huoltajille ja
lähipiirille

Lisä-
materiaali

Kasvatuskeskustelu
huoltajien kanssa

Huoltajapalaute

Yleiskysely opiskelijoille

Monialainen yhteistyö

Mitä tavoitellaan?

Monialainen ryhmä edistää opiskelijan oppimista, hyvinvointia, toimintakyvyn ja itsenäistymisen kasvua sekä työllistymistä

Opiskelijoiden opiskelu- ja hyvinvointipalvelut mahdollistavat opiskelijan oppimisen tueksi monialaisen verkoston oppilaitoksen sisäisistä palveluista sekä kunnan järjestämistä opiskelu- ja opiskelu-terveydenhuollon palveluista

Miten toimitaan?

Koulutuksen järjestäjä organisoii monialaiselle työskentelylle rakenteet, työnkuvat ja resurssit

Opinto-ohjaus, uraohjaus, asuntolaohjaus ja opiskeluhoito sekä opiskelijoiden hyvinvointipalvelut toimivat tiiviinä monialaisena verkostona opetuksen rinnalla

Monialaisen verkoston jokainen toimija huomioi opiskelijan voimavarat, tarpeet ja tavoitteet kokonaisvaltaisesti

Osaamisalakohdainen yhteisöllinen hyvinvointityöryhmä suunnittelee ja organisoii yhteisten opiskeluhoitojen periaatteiden toteuttamisen

Lisä-materiaali

Prosessikuvaukset IMS:ssä

Sisäinen verkostokartta

Ulkoinen verkostokartta

Mitä tavoitellaan?

Monialaisen sisäisen ja ulkoisen verkoston toimijoiden yhteistyö ja tiedonkulku on sujuvaa ja joustavaa

Miten toimitaan?

Oppilaitoksen opiskeluhoitoon ryhmä seuraa, arvioi ja kehittää oppilaitoksen opiskeluhoitoon kokonaisuutta ja yhteisöllisyyttä

Kunnan opiskeluhoitoon verkosto on mukana järjestämässä opiskelun tuen palvelukokonaisuutta (opiskeluterveydenhuolto, sairaanhoito, suunhoito, psykologi- ja kuraattoripalvelut, toimintaterapia, neuropsykologiset palvelut, mielenterveyspalvelut)

Lisä-materiaali

Oppilaitoksen ja kunnan opiskelijahuollon palvelujen yhteistyön periaatteet ja toimintamalli

Yksittäisen opiskelijan asioiden käsitteleminen monialaisesti toimintamalli

HUSin avohoidon piirissä olevan opiskelijan tukemisen ja yhteistyön toimintamalli

Monialaisen tuen ja ohjauksen toimintamalli opintojen eri vaiheissa

TUKI JA OHJAUS ENNEN OPINTOJEN ALKUA		
YKSILÖKOHTAINEN	YHTEISÖLLINEN	AMMATTIALAN OSAAMINEN
OPETUS JA OPPIMINEN		
Vahvuuksien löytäminen ja hyödyntäminen Oppimistaitojen selvittäminen Tuen ja ohjauksen tarpeiden selvittäminen Opiskelijan tukiverkoston selvittäminen	Yhteistyö ja tiedon välittäminen; ohjaaja, avustaja, opiskelijahuollon yhdyshenkilö, asuminen, hoitotahot, vanhemmat	Haastattelut Hakupapereihin tutustuminen Soveltuvuus alalle, valintaehdotus
OPINTO-OHJAUS, URA- JA AMMATINVALINTA		
Tutustumisten sopiminen Ohjaus ja neuvonta koulutukseen hakeutumisessa	Verkostoyhteistyö nivelvaiheessa	Ammatillisten koulutusten sisältöjen avaaminen Oppilaitoksen palveluiden ja etuuksien esittely ja avaaminen
OPISKELUHUOLLON JA ASUMISEN TUKI		
Tutustujien tapaaminen	Tuen ja ohjauksen tarpeiden selvittäminen, info työntekijöille	Hakupapereihin tutustuminen, Lausunnot, kuntoutusyhteydenotot, Konsultointi Opiskelijan asumismuodon selvittäminen ja järjestelyt Valintahaastatteluihin osallistuminen Vammaispalvelusopimukset kuntien kanssa

TUKI JA OHJAUS OPINTOJEN ALKAESSA		
YKSILÖKOHTAINEN	YHTEISÖLLINEN	AMMATTIALAN OSAAMINEN
OPETUS JA OPPIMINEN		
Tarkempi opetuksen suunnittelu opiskelijaan tutustumisen perusteella → yksilöllistäminen Yksilöllinen tuki ja ohjaus kaikessa mahdollisessa, mm. arjenhallinnan tuki Mitä teen, jos opiskelija ei syö, tule kouluun, ei osallistu jne ”verkosto koolle”	Ryhmäytymisen tukeminen ja käynnistäminen HOJKS-aikataulujen sopiminen, opiskelija, opiskelijahuolto, vanhemmat, kuntoutus, sosiaalityö, mahd. hyvä yhteinen suunnitelma opinnoille Vuorovaikutussuhteen saaminen opiskelijoihin, luottamus, sopiva jämäkkyys, hyvä yhteishenki Opiskelijoiden motivointi, Tutustumisleiri Kotiväen ilta Suunnitteluyhteistyö; miten tuetaan, kuka tukee, ohjaaja/avustaja/opiskeluhoito	Opetuksen toteuttaminen, koko tutkinto, osatutkinto Osaamisen tunnustaminen Oppimateriaalin valmistaminen Orientaatio Vanhempien ohjaaminen toimeentuloasioissa Apuvälineiden kartoitus
OPINTO-OHJAUS, URA- JA AMMATINVALINTA		
Yksilötapaamiset Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	Kotiväen iltaan osallistuminen	Opinto-ohjauspalveluiden esitteleminen
OPISKELUHUOLLON JA ASUMISEN TUKI		
Yhdysluokkien yksilötapaamiset ja verkostotyön käynnistys Asuntolan haastattelu, turvallisuuden tunne, luottamus Tarvitseeko opiskelija ympäristöhallintalaitetta koulun alueella liikkumiseen, ympäristöhallintalaitteiden ohjelmointi Toimintaterapeutin ohjauksen aloitus Elämänhallinnan ja itsenäisen elämän tuki Arjen toimimisen seuranta, puuttuminen varhaisessa vaiheessa	Uusien opiskelijoiden tuen tarpeiden kartoittaminen opiskeluhoollon tiimissä Hyvään alkuun panostaminen, Tutustuminen, ryhmäytyminen, asuntola, luokka, arki rullaamaan Asuntolaan tulevien uusien opiskelijoiden kartoittaminen asuntolan henkilöstön kanssa, Toimintaterapia-ohjauksen tarpeen selvittely Uusien yhdysluokkien opiskelijoihin tutustuminen, retket tms	HOJKSiin osallistuminen opiskeluhoollon edustajana, HOJKS-lukuvuoden suunnittelu yhdysluokkien opetuksen kanssa Jos toimintaterapian tarve → tiedon kerääminen, yhteys paikallisiin palveluntuottajiin Perusasiat; ruokailu, toimeentulo, hyvinvointi, tarvittavat terapiat Hyvä yhteistyö kotien kanssa

TUKI JA OHJAUS OPINTOJEN AIKANA

YKSILÖKOHTAINEN	YHTEISÖLLINEN	AMMATTIALAN OSAAMINEN
OPETUS JA OPPIMINEN		
Opetuksen (opintojaksojen) suunnittelu, myös yksilölliset suunnitelmat Jatkuva opetuksen kehittäminen, yksilöllistäminen, mukauttaminen ryhmän ja yksilöllisten tarpeiden mukaan Opiskelijatapaamiset, extraopiskelijoiden hoitaminen (kesken jääneet kurssit, ketjulaiset, peruskoulun loppuun saattaminen ym) Tukiopetus, mukautukset Itsenäisesti opiskelevien opiskelijoiden ohjaus + työvaltaisesti opiskelevien yksilöllinen ohjaus Opiskelijan jatkuva motivointi, kannustus, kasvatus, sosiaaliset taidot, vuorovaikutus, oppimaan oppimisen ohjaus, elämäntutkimuksen tukeminen	Yhteistyön sopiminen avustajien ja ohjaajien kanssa. Jatkuva yhteistyön kehittäminen Retkien, vierailujen yms suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät asiat Yhteistyö opiskeluhuollon kanssa HOJKS – yhteistyö vanhempien suuntaan Työtovereihin tutustuminen Samanaikaisopetuksen suunnittelu ja toteutus Pedagogiset keskustelut kollegojen kanssa ja kehittämistyö Yhteydenpito s-postilla kollegoiden, ohjaajien ja opiskelijoiden kanssa Yhteistyö esimiehen kanssa, Viikkopalaverit, teemacafet Kokoukset ja työryhmät, opetuksen järjestäminen näiden ajaksi	OPS-työ, toteutussuunnitelmat Oppimateriaalin kehittäminen ja tekeminen Ennen kurssin alkua ryhmään tutustuminen esim. vastuopettajan avulla. Kartoitetaan erityiset tarpeet. Luokkatilan muokkaaminen tarpeiden mukaan, tilan vaihto, lisätiloja, tilan järjestelyt Vastuopettajan tehtävät HOPS, HOJKS, Työssäoppiminen, näytöt Wilma, Primus ja paperityöt Materiaalihankinnat, laskujen tarkastus Matkustussuunnitelmat Jatkuva arviointi ja palautekeskustelu opiskelijoiden kanssa Arviointi, kokeet, tehtävät, projektit Tutustujat, kokeilijat tunneilla → palautekeskustelut
OPINTO-OHJAUS, URA- JA AMMATINVALINTA		
Keskustelut opiskelijan kanssa opintoihin liittyvistä asioista vahvuudet ja haasteet opinnoissa selvitettyä Yksilöllisten ja räätälöityjen opintopolkujen yhteissuunnittelu ja organisointi Ohjauskeskustelut opiskelijan ja vastuopettajan tai -ohjaajan kanssa	Yhteistyö yhdyshenkilön, vastuopettajan ja uraohjaajan kanssa Tarvittaessa mukana HOJKS-kokouksissa ja verkostopalavereissa Vierailukäynnit opiskelijan tai opiskelijaryhmän kanssa koulutusmessuilla ja muissa kouluissa	Valinnaisten opintojen järjestely ja organisointi Opintokokonaisuuksien järjestelyt oppilaitoksen sisällä tai muista kouluista Opintolinjan tai alan/oppilaitoksen vaihtojen järjestely Kesken jääneiden opintokurssien suorittamisen järjestelyt Jatko-opiskelumahdollisuuksien esittely
OPISKELUHUOLLON JA ASUMISEN TUKI		
Opiskelijan jaksamisen seuranta → tieto ryhmän yhdyshenkilölle Kannatuskeskustelut, tukea nuoren jaksamiseen, itsetuntemukseen, muiden huomioimiseen, tehtäviä (Friends)	Yhteistyö opetushenkilöstön kanssa Yhdyshenkilöiden yhteistyö, opiskelijoiden tuki Yhteistyö alaikäisten huoltajien kanssa Luokkatilanteiden seuranta	Asumisen tuki, asunnon hankinta, yleinen asumistuki, asumislisä, eläkkeensaajan asumistuki ym toimeentuloasiat, KELA, vakuutusyhtiöt, sos.toimi, maahanmuuttajien tuet, oikaisut Yhteydenpito kuntaan (KHOPS) tieto opiskelijasta kuntaan Kirjaamiset, dokumentoinnit, sähköpostit, kokoukset Kuntoutuskurssien selvittely

TUKI JA OHJAUS OPINTOJEN PÄÄTTYESSÄ		
YKSILÖKOHTAINEN	YHTEISÖLLINEN	AMMATTIALAN OSAAMINEN
OPETUS JA OPPIMINEN		
Kannustus ja ohjaus opintojen loppuun saattamiseksi Puuttuvien opintojen suoritushäiriöiden järjestäminen Keskustelu opiskelijan kanssa mitä valmistumisen jälkeen	Ryhmäytymisen purku, saatellen maailmalle Yhteistyö uraohjauspalveluissa	Työssäoppimispaikkojen suunnittelu opiskelijan kanssa Mahdolliset suunnitelmat 4:ttä vuotta varten Paperityöt, todistukset, lausunnot, jatkosuunnitelmat
OPINTO-OHJAUS, URA- JA AMMATINVALINTA		
Tuki TOP-paikkojen löytämiseen Tuki TOP-jaksosta selviytymiseen nivelvaiheessa toiseen Koulutuksen saatto, tuki ja ohjaus muun kuin työhönsijoittumisen tuki ja ohjaus	Sisäinen tiedottaminen mahdollisuuksista ja tapahtumista Työllistymistä tukeva sidosryhmäyhteistyö ulospäin	Uraohjauksen nivominen loppuvaiheen opintoihin Jatko-opiskeluhaut Työmarkkinatilanteen seuraaminen ja tunnistelu Työpaikkasääntöjen koordinointi talon palvelujen markkinointi, esim. työpaikkaohjaajakoulutus Selvittelytyöt; onko työllistymiselle sosiaalisia esteitä, onko mahdollisuus työllistämistukiin, miten järjestyy asuminen ja toimeentulot
OPISKELUHUOLLON JA ASUMISEN TUKI		
Hyvinvoinnin seuranta Elämönhallinnan tuki itsenäistymiseen Opintojen etenemisen seurantavastuu opettajan kanssa, ”kuulolla olo” Vaikeavammaisten taksimatkat TOP-paikkaan	Työkyvyn arviointi, tarvittaessa lausunnot vastuuopettajan kanssa Yhteydenotot tukiasumiseen, vammaispalveluun hoitokontaktin siirto/ luominen kotipaikkakunnalle, Verkostopalaverit	Työllistymisen ja itsenäisen asumisen valmiuksien arviointi, asumismuodon selvittely

Opiskelijan yksilöllisen ohjaamisen periaatteet

OPISELIJATUNTEMUS

- opiskelijaan tutustuminen (havainnointi, papereihin tutustuminen, keskustelu opiskelijan kanssa, verkostoon tutustuminen)
- oppimistyylin tunteminen
- tiedon välitys, HOJKS, kaikille asianosaisille
- ohjaaminen oikeisiin paikkoihin ja oikeaan aikaan
- elinolojen (asuminen, raha-asiat jne.) järjestämisen tukeminen

VUOROVAIKUTUS

- luottamuksen saavuttaminen
- johdonmukaisuus ja ennakointi
- kunnioittava työote, kiinnostus nuoren elämään
- kohtaaminen ja kommunikointi
- selkokieli, äänen käyttö, kehon kieli
- yksilöllinen, rauhallinen ohjaus
- kärsivällisyys, pettymysten sieto
- rauhallinen, mutta napakka, älä ryhdy väittelemään
- kunnioittava työote, ei laiteta nuorta noloon tilanteeseen

SITOUTTAMINEN JA PELISÄÄNNÖT

- nuoren oman motivaation herättely
- vastuuttaminen
- selkeät pelisäännöt
- turvallinen oppimisympäristö

PALAUTE JA KANNUSTUS

- kannustus, positiivisten oppimiskokemusten saaminen
- vahvuuksien tukeminen
- kahdenkeskinen myönteinen realistinen palaute

SEURANTA

- tiiviit tapaamisvälit, askel askeleelta eteenpäin opiskelijan asioissa
- tukipalveluiden säännöllinen yhteistyö ja saatavuus
- HOJKSin toteuman seuranta
- kannustus, tuki ja voinnin ja jaksamisen seuranta

HUOMIOITAVAA

- johdon tuki ja toimintaan sitoutuminen yhdessä opetushenkilöstön kanssa
- muista oma jaksaminen, ymmärrä oma rajallisuus

Opiskelijan ja ryhmän ohjaamisen periaatteet opetustilanteissa

RYHMÄYTYMINEN JA VERTAISTUKI

- ryhmän tuki, vertaistuen vahvistaminen/hyödyntäminen
- ryhmähengen vahvistaminen, ryhmäyttäminen

OSALLISTAMINEN JA VASTUUTTAMINEN

- osallisuus, osallistaminen ja yhteistyöhön rohkaiseminen
- vastuuttaminen, pelisäännöistä muistuttaminen

OHJAUS- JA OPETUSMENETELMÄT

Ryhmäohjauksen keinot ja menetelmät

- vaihteleva, osallistava, monikanavainen, yksilöllinen oppimistyyli huomioiva opetus
- samanaikaisopetus
- toiminnallista opiskelua, työpainotteinen integroitu opetus
- toistot, jatkuva ymmärtämisen varmistaminen
- tasapuolinen huomioiminen

Yksilölliset ratkaisut ja järjestelyt

- opiskelijan huomioiminen ryhmätilanteissa, esim. parin valinta, ryhmien muodostaminen
- roolitus opiskelijan vahvuuksien mukaan
- oppimisvaikeuksien (lukivaikeus, hahmottaminen, matemaattinen) huomioiminen
- oheistoiminnot niitä tarvitseville, esim. nappikuulokkeet, piirtäminen
- apuvälineet
- HOJKSissa sovittujen asioiden huomioiminen: yksilöllistäminen, henkilökohtaistaminen, selkomateriaali, palaute, rohkaisu
- työtehtävien rytmitys
- konkreettiset, tarkat, selkokieiset, tarvittaessa kirjalliset ohjeet
- selkeät, tarkat, vaiheistetut ohjeet, yksi ohje kerrallaan
- pienet selkeät tehtävät, konkreettiset esimerkit ja perustelut
- toiminnan rajaaminen
- yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ohjaus ja neuvonta, eriyttäminen tarvittaessa
- ohjaajan, henk.kohtaisen avustajan tuki opetuksessa, jaettu ryhmä tarpeen mukaan
- tuki töiden aloittamiseen, pidennetty aika
- oman opiskelumateriaalin tekeminen, muistiinpanot valmiina
- mahdollisuus täydentää suullisesti
- ennakointi, tuki muutostilanteissa

PALAUTE JA KANNUSTUS

- myönteinen palaute ja kannustaminen
- vahvuuksien korostaminen

OPPIMISEN VARMISTAMINEN JA SEURANTA

- ymmärtämisen varmistaminen
- vireystason varmistaminen, rentoutukset ja taukojumppa
- arviointikeskustelut sekä itsearvioinnin ohjaaminen ja vahvistaminen

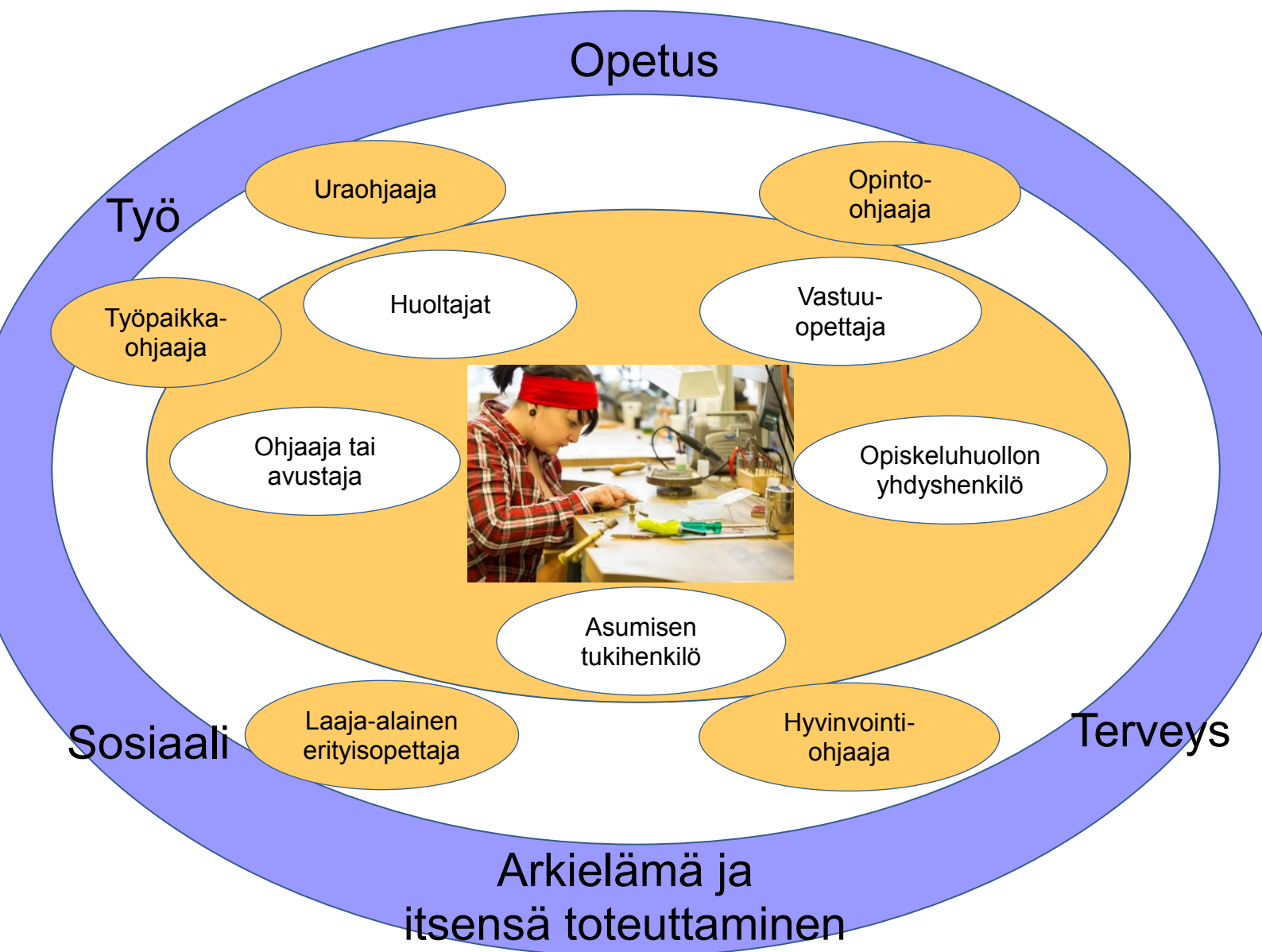
Monialainen opiskeluhooltotyö

Lähipiiri opiskelijan tukiryhmänä

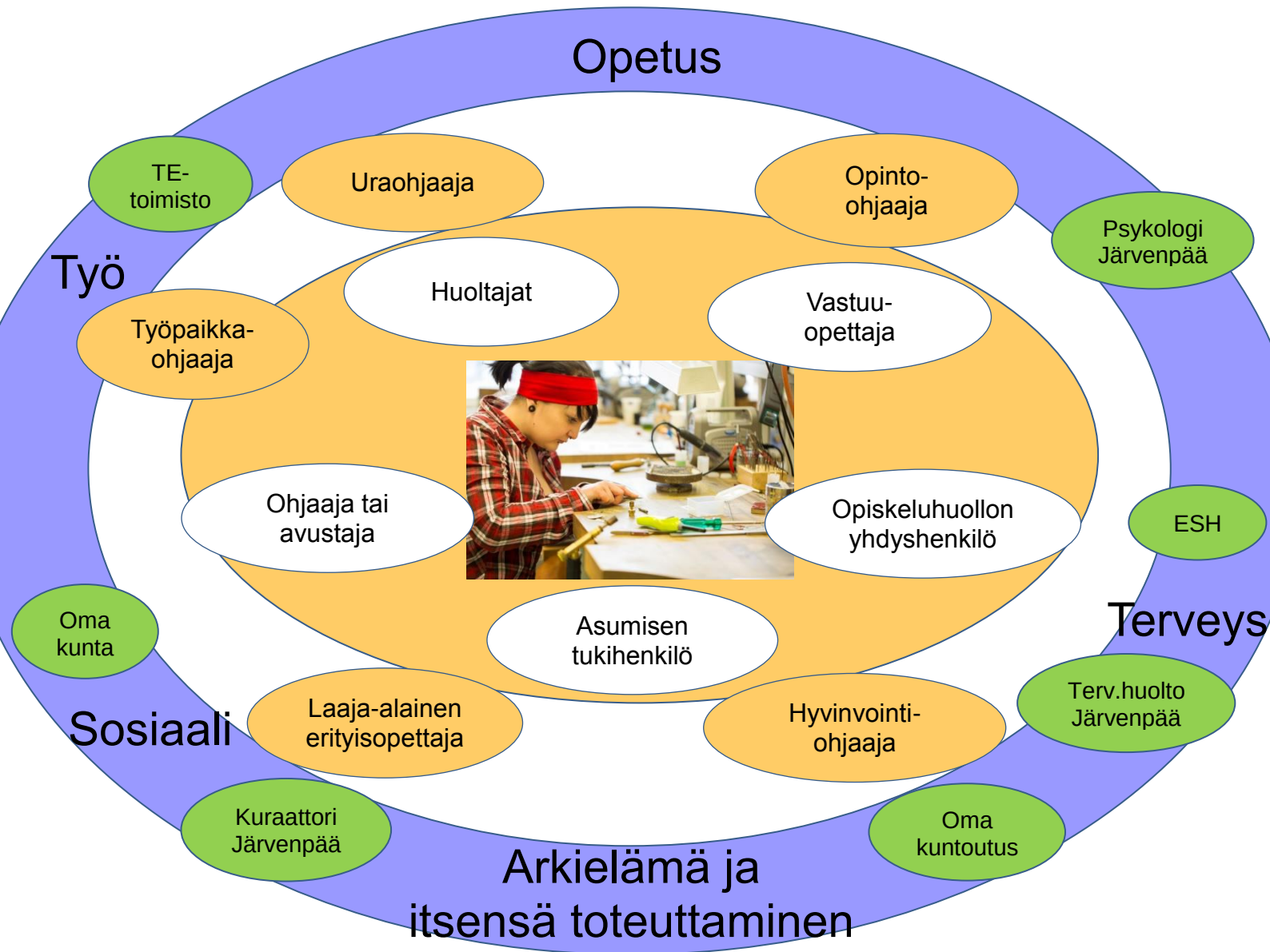
Monialainen opiskeluhooltotyö

Sisäinen verkostokartta

Monialainen opiskeluhooltotyö

Ulkoinen verkostokartta

Osallistavan työskentelyn askeleet

Yhteisöllisen oppimisympäristön kehittämistyön prosessi

Validia ammattiopiston kehittämistyössä on lähdetty liikkeelle hyvinvoivan oppimisympäristön mallintamisesta ja yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kuvaamisesta. Tausta-aineistona on käytetty Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslistaa (www.arjenarkki.fi). Tavoitteena on edistää työntekijöiden tietoisuutta yhteisöllisen oppimisympäristön osa-alueista, koota ja kuvata oppilaitoksen toimivia käytänteitä sekä tunnistaa niihin liittyviä kehittämistarpeita ja kehittää tarvittavia osa-alueita.

Osallistavan prosessin menetelmäkuvaukset

Yhteisöllisen oppimisympäristön kehittämisprosessi työstiin osallistavasti eri työryhmissä. Työrukkanen työryhmään koottiin eri ammattialojen työntekijöitä, koulutuspäälliköitä ja koulutusjohtajia. Prosessin aineistoa tuotettiin työrukkanen työryhmän lisäksi koulutusalojen opetus- ja opiskelijahuollon henkilöstön yhteisissä teemacafeissa. Aineistoa jäseneltiin ja niiden pohjalta tehtiin mallinnus. Mallinnus vietiin kommentoitaviksi pedagogiseen johtoryhmään, esimiehille ja ammattialakohtaisiin työryhmiin.

Julkaisun seuraavilla sivuilla kuvataan työrukkanen työryhmän ja teemacafen tapaamisissa käytettyjä menetelmiä. Tavoitteena oli, että jokainen työntekijä sai mahdollisuuden osallistua prosessin työstämiseen ja toimintamallin kuvaamiseen. Sen vuoksi tapaamiset toteutettiin yhteistoiminnallisesti.

Prosessin arviointi

Prosessin avulla on tehty laajaa valmistelutyötä uudistuvan oppilas- ja opiskelijahuoltolain toteutumista varten. Yhteisöllisen oppimisympäristön kehittämistyö on koonnut koulutuskeskuksen eri ammattialojen työntekijöitä yhteen. Hyviä käytänteitä ja toimintatapoja on yhdessä pohdittu, kuvattu ja rikastettu. Yhteistoiminnalliset ja osallistavat työtavat koettiin voimaannuttaviksi. Työskentelyjen avulla vahvistettiin yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön toimintatapaa, joka on edellytys hyvinvoivan oppimisympäristön jatkuvalle kehittämistyölle.

Kehittämistyön johtaminen

Yhteisöllisen oppimisympäristön kehittäminen edellyttää johdon sitoutumista, kehittämisen rakenteiden luomista ja opiskeluhuollon ja opetuksen esimiesten tiivistä yhteistyötä. Henkilöstöä osallistavan kehittämisprosessin periaatteina ovat hyvä ennakointi ja kehittämisen kytkeminen mahdollisuuksien mukaan jo olemassa oleviin suunnittelu- ja kehittämisrakenteisiin. Jotta hyvät toimintamallit juurtuisivat arkeen, on johdon huolehdittava uusien rakenteiden ylläpitämisestä sekä toiminnan tukemisesta ja seurannasta sekä henkilöstön osaamisen kehittämisestä.

Osallistavan työskentelyn menetelmäkuvaukset

Työrukkanen, 1. tapaaminen

Yhteisen käsityksen luominen yhteisöllisestä opiskeluhuollosta

- Yhteisöllisyys

Tapaaminen kestää kaksi tuntia.

Työrukkanen työryhmän ensimmäinen moniammatillinen yhteistyöpaja, jossa luodaan pohjaa yhteisölliselle kehittämistyölle. Tavoitteena on herättää innostus yhteisöllisen työskentelyn tarjoamiin mahdollisuuksiin. Tarkoituksena on yhdessä pohtien koota ajatuksia ja kokemuksia yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisesta arkityön tasolla. Keskustelulle pohjustuksena esitellään uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain ehdotuksessa oleva kuvaus yhteisöllisestä opiskeluhuollosta.

Kysymykset:

- Mitkä asiat tällä hetkellä ovat toimivia työpaikassani ja mitkä ovat tärkeimpiä voimavarojamme? (pariporina)
- Mitkä asiat koen tällä hetkellä haasteiksi, mitä kysymyksiä pitää vielä ratkaista?
- Mille uusille hyville asioille nyt avautuu mahdollisuus yhteisöllisen työn kautta? (aivoriihi)

Aiheesta käydään keskustelua pienryhmissä. Keskustelujen tuotokset kootaan posti-it lapuilla erillisiin postereihin seinillä, (prosessikävely). Kysymyksiin kertyneet vastaukset esitellään ja osallistajat tekevät tarkentavia kysymyksiä niihin, aiheesta käydään keskustelu. Kokonaisuus kootaan yhteisesti keskustellen. (ryhmäkeskustelu)

Tuotos:

Tuotoksesta jäsennetään kuvauskooste: Yhteinen käsitys yhteisöllisestä opiskeluhuollosta.

Yhteisen käsityksen luominen yhteisöllisestä opiskeluhuollosta

Mitä tavoittelimme

Monialaista ja moni-
ammattillista keskustelua
oppilaitoksen eri
ammattialojen
työntekijöiden välillä

Innostuksen herättäminen
yhteisöllisen työskentelyn
tarjoamiin
mahdollisuuksiin

Yhteistä pohdiskelua, mille
uusille hyville asioille
avautuu mahdollisuus
yhteisöllisen työn kautta?

Miten
työskentelimme

Pariporina

Aivoriihi

Prosessikävely
post -it laput

Ryhmä-
keskustelu

Mitä tuloksena

Keskustelujen koonti:

Mitkä asiat ovat
toimivia?

Mitkä ovat tärkeimpiä
voimavaroja?

Postereiden koonti:
Yhteinen käsitys
yhteisöllisestä
opiskeluhuollosta

Työrukkanen, 2. tapaaminen

Kuvaus opiskelijan ohjaamisesta yksilönä ja ryhmässä

- Yksilöllinen työ

Tapaaminen kestää kaksi tuntia.

Työpajan tavoitteena on koota ideoita ja käytössä olevia menetelmiä opiskelijan kohtaamiseen ja ohjaamiseen yksilönä ja ryhmässä. Työrukkasessa käyty keskustelu tulee toimimaan pohjana sille, mistä puhutaan teemacafessa. Tapaamiseen alkuun esitetään kooste edellisen työpajan tuotoksista. Tämän työrukkaspajan tarkoituksena on luoda ryhmittäin ns. opiskelija-case, ajatus siitä, millaisia opiskelijoita työssä tullaan kohtaamaan, millaisia ohjaustarpeita heillä saattaa olla ja miten heitä ohjataan.

Työrukkasessa työpajan osallistujat jaetaan kolmeen ryhmään.

Opiskelijakuvaus luodaan seuraavalla tavalla:

1. Ryhmät luovat opiskelija-casen oman arkityönsä kokemuksista

(nimi, luonnehdinta, tuen tarpeet)

2. Ryhmät saavat pöytään 4 eriväristä A3-paperia, joihin kootaan tekstiä. Näkökulmana mitä minä teen kyseisen opiskelijan kanssa omassa työkuvassani, (rich picture -posterit). Hyödynnetään työryhmäläisten erilaisia kokemuksia. Laskeudutaan oman työn tasolle, konkreettisia kuvauksia (tikkataulu -työväline).

Aiheet papereissa:

- Mikä on tärkeää, kun ohjaat tätä opiskelijaa yksilöllisesti
- Miten tuet/huomioit opiskelijaa ryhmäopetustilanteissa
- Mitä tukitoimia opiskelijalla on oppilaitoksessa ja sen ulkopuolella
- Keiden kanssa ja miten teet yhteistyötä opiskelijan ohjauksen ja tuen toteutuksessa

3. Tämän jälkeen opiskelijakuvauksen kokonaisuus esitellään muille, jotka saavat kommentoida aiheeseen ja esittää kysymyksiä.

3. Näistä kootaan malli, miten opiskelijan ohjaaminen ja opiskeluhuolto toteutuu arjessa. Osallistujat merkitsevät esityksiin kolmella huomiolapulla toimivimmat toimintatavat, (äänestyskävely) näistä kootaan teemacafen kysymykset.

4. Lopuksi yhteenvetona pienryhmäkeskustelu (akvaariokeskustelu) aiheesta.

Tuotos:

Tuotoksesta jäsennetään kooste opiskelijan ohjaamisesta ja tuesta yksilöllisesti ja yhteisöllisesti.

Kuvaus opiskelijan ohjaamisesta yksilönä ja ryhmässä

Mitä tavoittelimme

Monialaista ja moniammatillista keskustelua oppilaitoksen työntekijöiden välillä

Käytössä olevien menetelmien ja toimintatapojen koontia

Opiskelijan kohtaaminen ja ohjaaminen yksilöllisesti ja ryhmäopetustilanteissa

Miten työskentelimme

Opiskelija-casen luominen

Rich picture -posterit

Tikkataulu työväline

Äänestyskävely

Akvaarioryhmä-keskustelu

Mitä tuloksena

Hyvien toimintamallien kokoaminen ja kuvaaminen:

- Opiskelijatuntemus
- Vuorovaikutus
- Sitouttaminen ja pelisäännöt
- Ryhmäytyminen ja vertaistuki
- Osallistaminen ja vastuuttaminen
- Yksilökohtaiset ja ryhmäkohtaiset ohjaus- ja opetusmenetelmät
- Palaute ja kannustus
- Seuranta

Teemacafe

Kuvaus opiskelijan moniammatillisesta ohjaamisesta yksilönä ja ryhmässä - Yhteisöllinen ja moniammatillinen ohjaus ja tuki

Tapaaminen kestää 1,5 tuntia.

Teemacafen tavoitteena on laajentaa työrukkasen työpajan työskentelyä eri koulutusalojen opetuksen ja ohjauksen arkeen. Työrukkasen työryhmän jäsenet ovat jalkautuneet omien koulutusalojensa tiimien työryhmien jäseneksi ja hyödyntävät työskentelyssä edellisen työpajan työskentelyn kokemuksia. Tapaamisessa halutaan koota vielä laajemmin ideoita ja käytössä olevia menetelmiä opiskelijan kohtaamiseen ja ohjaamiseen yksilönä ja ryhmässä.

Teemacafessa luodaan koulutusaloittain heille ”tyypillinen” opiskelija-case.

Opiskelijakuvaus luodaan seuraavalla tavalla:

1. Ryhmät luovat opiskelija-casen oman arkityönsä kokemuksista (nimi, luonnehdinta, tuen tarpeet)
2. Ryhmät saavat pöytään 4 eriväristä A3-paperia, joihin kootaan tekstiä. Näkökulmana mitä minä teen kyseisen opiskelijan kanssa omassa työkuvasani, (rich picture -posterit). Hyödynnetään työryhmäläisten erilaisia kokemuksia. Laskeudutaan oman työn tasolle, konkreettisia kuvauksia (tikkataulu -työväline).

Aiheet papereissa:

- Mikä on tärkeää, kun ohjaat tätä opiskelijaa yksilöllisesti
- Miten tuet/huomioit opiskelijaa ryhmäopetustilanteissa
- Mitä tukitoimia opiskelijalla on oppilaitoksessa ja sen ulkopuolella
- Keiden kanssa ja miten teet yhteistyötä opiskelijan ohjauksen ja tuen toteutuksessa

3. Tämän jälkeen opiskelijakuvauksen kokonaisuus esitellään muille, jotka saavat kommentoida aiheeseen ja esittää kysymyksiä.

3. Näistä kootaan malli, miten opiskelijan ohjaaminen ja opiskeluhuolto toteutuu arjessa. Osallistujat merkitsevät esityksiin kolmella huomiolapulla toimivimmat toimintatavat (äänestyskävely).

4. Lopuksi yhteenvetona pienryhmäkeskustelu (akvaariokeskustelu) aiheesta.

Tuotos:

Tuotoksesta jäsennetään kooste opiskelijan ohjaamisesta ja tuesta yksilöllisesti ja yhteisöllisesti.

Kuvaus opiskelijan moniammatillisesta ohjaamisesta yksilönä ja ryhmässä

Mitä tavoittelimme

Monialaisen keskustelun laajentaminen oppilaitoksen työntekijöiden välillä, opetuksen ja ohjauksen henkilöstö mukaan kaikilta koulutusaloilta

Käytössä olevien menetelmien ja toimintatapojen koontia

Opiskelijan kohtaaminen ja ohjaaminen yksilöllisesti ja ryhmäopetustilanteissa

Miten työskentelimme

Opiskelija-casen luominen

Rich picture -posterit

Tikkataulu työväline

Äänestyskävely

Akvaarioryhmä- keskustelu

Mitä tuloksena

Hyvien toimintamallien kokoaminen ja kuvaaminen:

- Opiskelijatuntemus
- Vuorovaikutus
- Sitouttaminen ja pelisäännöt
- Ryhmytyminen ja vertaistuki
- Osallistaminen ja vastuuttaminen
- Yksilökohtaiset ja ryhmäkohtaiset ohjaus- ja opetusmenetelmät
- Palaute ja kannustus
- Seuranta

Työrukkanen, 3. tapaaminen

Moniammatilliset tehtäväkuvaukset opiskeluprosessin eri vaiheissa - Moniammatillinen työ

Tapaaminen kestää kaksi tuntia.

Työrukkasen työpajan tavoitteena on pohjustaa seuraavan teemacafen yhteisöllistä työskentelyä. Työryhmät kokoavat oppilaitoksen eri ammattiryhmien tehtäviä prosessikuvauksena opiskelijan opintojen eri vaiheissa. Ensin kootaan omien kokemusten pohjalta, mitä opiskelija ja hänen huoltajansa odottavat opiskeluprosessin eri vaiheissa; Millaisia kysymyksiä, odotuksia ja ohjaustarpeita opiskelijalla ja huoltajilla on? (porinaryhmä) Kysymykset kirjataan oranssille post-it lapuille ja tuodaan seinätaululle.

Seuraavaksi seinätauluun kootaan kuvaukset, mitä tehtäviä eri ammattialojen työntekijöillä on ennen opiskelijan opintojen alkua, opintojen alkaessa, opintojen aikana ja opintojen päättyessä (prosessikävely). Työskentely toteutetaan kolmessa työryhmässä, jotka kootaan eri ammattialojen edustajista. Tehtäväkuvaukset kootaan kolmeen ammatilliseen aihealueeseen:

- opetus ja oppiminen, vihreät post-it laput
- opinto-ohjaus, ura- ja ammatinvalinta, keltaiset post-it laput
- opiskeluhuollon ja asumisen tuki, siniset post-it laput

Työryhmät esittelevät muille omat kuvauksensa, joita muuta saavat halutessaan täydentää. Kokonaiskoonti käydään yhteiskeskusteluna ja kysytään, mitä ajatuksia työskentely ja sen tulokset osallistujissa herättivät ja mitä kehittämisideoita siitä syntyi.

Tuotos:

Tuotoksesta jäsennetään kokonaiskooste eri ammattialojen työtehtävistä opiskelijan opintojen eri vaiheissa, mitä toteutetaan yksilökohtaisena ja mitä yhteisöllisenä.

Moniammatilliset tehtäväkuvaukset opiskeluprosessin eri vaiheissa

Mitä tavoittelimme

Miten
työskentelimme

Mitä tuloksena

**Oppijan oppimiseen
liittyvien kysymysten ja
tuen tarpeiden
kokoaminen opintojen
eri vaiheisiin**

**Opetushenkilöstön
tehtävien kuvaus
opintojen eri vaiheissa**

**Opinto-ohjauksen, ura-
ja ammatinvalinnan
ohjauksen tehtävien
kuvaus opintojen eri
vaiheissa**

**Opiskeluhuollon ja
asumisen tuen kuvaus
opintojen eri vaiheissa**

Moniammatilliset
porinaryhmät

Prosessikävely
post -it laput

Ryhmä-
keskustelu

Moniammatillisen
ohjauksen ja tuen
prosessikuvaus
opintojen eri vaiheissa:

Ennen opintojen alkua

Opintojen alkaessa

Opintojen aikana

Opintojen päättyessä

Teemacafe

- Yhteisöllinen työ

Tapaaminen kestää 1,5 tuntia.

Tavoitteena on pohtia yhteisöllisesti toteutettavaa moniammatillista työtä ja yhteistyötä opiskelijan opintopolun aikana. Opintopolku on jaettu viiteen eri vaiheeseen, jotka on merkitty väreillä. Jokainen koulutusalan ryhmä valitsee oman alueensa, johon pohtii vastauksia annettuihin kysymyksiin (tulevaisuusmuistelu). Työrukkasen työryhmän jäsenet ovat jalkautuneet omien koulutusalojensa tiimien työryhmien jäseneksi ja hyödyntävät työskentelyssä oman työtiiminsä arkikokemuksia. Tulevaisuusmuistelu lähtee siitä ajatuksesta, että työvaiheen kehittämisestä on kulunut vuosi ja moniammatillinen työ sujuu erittäin hyvin.

Työskentely pohjustetaan seuraavien kysymysten avulla: Mikä kysymys on ratkennut, mikä toimii erittäin hyvin, mikä huojentaa ja ilahduttaa, mitkä ovat tärkeimmät asiat, mitkä on ratkaistu, mitä itse on tehnyt asioiden ratkeamiseksi, mikä auttoi, mikä mahdollisti asian etenemisen.

Eri työryhmien aihealueet:

- Ennen opintojen alkua; Miten valmistaudutaan järjestämään opiskelijoiden asiat etukäteen? (punainen)
- opintojen alkaessa; moniammatillisen työskentely aloittaessa uuden lukukauden – mikä hyödyttäisi alkua (lila)
- alkaessa, mutta ennen hojks:ia; miten tehdään hops, miten tehdään osaamisen tunnustaminen, mitä opiskelija voi valita (sininen)
- opintojen aikana; opintojen aikana, miten olisi hyvä opintojen aikana tehdä moniammatillista yhteistyötä, että se vahvistaa opiskelijaa ja ryhmää (keltainen)
- opintojen päättyessä; opintojen päättyessä, miten olisi hyvä tehdä moniammatillisesti työtä, että opiskelija uskaltaa irtautua ryhmästä omaan elämään. (vihreä)

Ryhmät pohtivat aihetta noin puoli tuntia, jonka jälkeen jokainen ryhmä valitsee henkilön esittelemään tuotosta. Eteen kootaan eri vaiheiden edustajat, ja lopussa heille voi esittää aiheesta kysymyksiä.

Tuotos:

Tuotoksista jäsennetään kokonaisuus, jossa kuvataan yhteisöllisen ja moniammatillisen yhteistyön ihannekuvaus opiskelijan koko opintopolun ajalta.

Yhteisöllinen työskentely opintopolun aikana

Mitä tavoittelimme

Miten
työskentelimme

Mitä tuloksena

Moniammatillisen keskustelun laajentaminen, työrukkasryhmän lisäksi työskentelyyn mukaan opetuksen ja ohjauksen henkilöstö kaikilta koulutusaloilta

Hyvin toimivan yhteisöllisen työskentelytavan kuvaaminen opintopolun aikana

Tulevaisuus-
muistelu /
-työskentely

Posteriesittelyt

Yhteisöllisen ja moniammatillisen yhteistyön ihannekuvaus opintopolun kaikissa vaiheissa

Opiskelun alkuun liittyvän ennakkovalmistelun moniammatillinen yhteistyö

Opintojen alkuvaiheen tuki ja varmistus yhteisöllisesti

Yksilöä ja ryhmää vahvistava moniammatillinen yhteistyö opintojen aikana

Omaan elämään saattelemisen tuki yhteisöllisenä yhteistyönä

Työrukkanen, 4. tapaaminen

Yhteisöllisen oppimisympäristön toimintamalli

- Arviointi

Tapaaminen kestää kaksi tuntia.

Työpajan tavoitteena on koota yhteisöllisen oppimisympäristön toimintamallin prosessikuvausta ja arvioida aineiston kokonaisuutta eri työntekijöiden ja ammattiryhmien näkökulmista. Tarkoituksena on tarkentaa ja hioa toimintamallin eri osa-alueiden kuvauksia ja tarvittaessa vielä muuttaa niitä. Pohjustuksena toimintamallin kokonaisuuden arvioinnille tutustutaan pienryhmissä prosessin aikana tuotettuihin aineistoihin ja niistä saatuihin palautteisiin.

Pohdittavat asiat:

- Millaisessa yhteydessä tuotettua aineistoa on hyödynnetty ja voi hyödyntää
- Mitä muutoksia aineistoihin voisi vielä tehdä

Keskustelujen tulokset esitellään vaiheittain muille pienryhmille (kumuloituva keskusteluryhmä). Niistä kootaan tiivistelmä posteriin seinällä (prosessikävely).

Tämän jälkeen tutustutaan toimintamallin kuvaukseen monialaisena parityöskentelynä (monialainen työpari). Pari tekee merkintöjä ja kommentteja kuvaukseen. Kommentoidut kuvaukset kootaan ja niiden perusteella toimintamalliin tehdään tarvittavia muutoksia.

Kommentit ja esiin tulleet kysymykset kootaan yhteisesti keskustellen.

Loppukeskustelua pohjustetaan esittelemällä työrukkanen työryhmän prosessin tavoitteita ja vaiheita alusta tähän päivään saakka. Prosessin kokonaisuutta käydään yhdessä keskustellen (keskustelupiiri) ja kysytään kokemuksia yhteistoiminnallisesta ja moniammatillisesta työskentelystä ja kehittämisajatuksista tästä eteenpäin.

Tuotos:

Tuotosten ja kommenttien perusteella tehdään toimintamalliin tarvittavat muutokset

Yhteisöllisen oppimisympäristön toimintamalli

Mitä tavoittelimme

Miten
työskentelimme

Mitä tuloksena

Yhteisöllisen oppimisympäristön toimintamallin kuvauksen tarkentaminen eri ammattialojen työntekijöiden näkökulmista

Prosessin vaiheiden kokemusten jakaminen ja kehittämistyön jatkon suunnitteleminen

Kumuloituva
keskustelu-
ryhmä

Prosessikävely

Monialainen
työpari-
työskentely

Keskustelupiiri

Yhteisöllisen oppimisympäristön toimintamalliin tarvittavat muutokset

Prosessin toteutuksen arviointi

Kehittämistyön jatkamisen suunnitelma

Julkaisun työryhmä:

Rita Hintsala, projektipäällikkö, toimittaja ja kirjoittaja

Minna Lumme, koulutusjohtaja

Seija Eskola, kehittämisspäällikkö

Työrukkanen työryhmän jäsenet:

Sirkku Heikari, laaja-alainen erityisopettaja

Jarmo Heino, opinto-ohjaaja

Päivi Laalo-Hokkanen, koulutusjohtaja

Simo Liikanen, uraohjaaja

Katja Liimatainen, sosiaalityöntekijä

Tarja Liski, uraohjaaja

Pauliina Paakkinen-Virtanen, toimintaterapeutti

Sirpa Pöyhönen, kuntoutuksen ohjaaja

Sirja Rousi, koulutuspäällikkö

Outi Santanen, opettaja

Pekka Simanainen, koulutuspäällikkö

Heli Suominen, toimintaterapeutti

Julkaisun valokuvat: Kirsi Harju, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja, ja muut vapaa-ajan toimijat (kuvattu opiskelijoiden vapaa-ajan toiminnan aidoissa tilanteissa)

Kansikuva: Tero Sarén, kuva-artsaaniopiskelija

Validia Ammattiopisto, ent. Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskus

